

Styrs Världen av PSYKOPATER?

PIA HELLERTS

Fil dr

Frågan i rubriken är inspirerad av en artikel av **Jan Gillberg** i *DSM* nr 1/2006. Där diskuterar han två böcker om männen som styr världen och deras hälsa. Dels gäller det **David Ingvars** bok *Tio hjärnor* (2000) där författaren analyserade hälsotillståndet hos **Alexander den store, Fjodor Dostojevskij, Friedrich Nietzsche, Woodrow Wilson, Vladimir Lenin, Winston Churchill, Adolf Hitler, Mao Zedong, Ernest Hemingway** och **John F Kennedy**.⁽¹⁾ Dels diskuterar Gillberg **Christer Nilssons** bok *Sjuka män – Och vad de ställt till med* (2005). Nilsson hade också analyserat **Woodrow Wilson, Adolf Hitler, Winston Churchill, Mao Zedong** och **John F Kennedy** men även **Drottning Kristina** av Sverige, **Napoleon Bonaparte, Franklin D Roosevelt, Josef Stalin, Ferdinand Marcos** och **Shahen av Iran**.

David Ingvar var läkare och hjärnforskare medan Christer Nilsson är historielärare, vilket kan förklara dels urvalet av "patienter" och dels vilket fokus de valt. Båda författarna avslöjar dock att de mäktiga män (och en och annan kvinna) som styr vår värld inte är helt friska, vare sig i knopp eller kropp, med få undantag. Ett intressant exempel som Jan Gillberg nämner är Hitler där David Ingvar menar att han var "påfallande normal" ända tills han 1936 träffa den – **Theodor Morell** – som sedan blev hans livläkare. Efter det blev Hitler en stor pillermissbrukare. Alla nämnda "patienter" var dock inte psykopater, även om några var det, exempelvis Stalin. Jag blev extra intresserad av temat i samband med presidentvalet i USA i höstas och undrade vad författarna skulle ha skrivit om **Hillary Clinton** och **Donald Trump**. Både mainstreammedia och alternativmedia hade många inlägg om båda kandidaternas hälsotillstånd.

Lär känna psykopaten!

För att nå maktens toppar, oavsett om det handlar om världspolitiken, kommunpolitiken, företagsledning eller kompispänget, krävs det vissa egenskaper. **Thomas Erikson**

har i sin bok *Omgiven av psykopater – så undviker du att bli utnyttjad av andra* ingående beskrivit olika personlighetstyper (2).

Erikson använder den så kallade DISC-modellen som utvecklats av **William Moulton Marston** och som numera ofta används i kurser för att hjälpa oss att förstå människors olikheter. Den använder sig av färger för att beskriva olika personligheter - den röda, den gula, den gröna och den blå personligheten, vilket han presenterade i sin boken *Omgiven av idioter- hur man förstår dem som inte går att förstå* (2014).

Eftersom jag inte hade läst *Omgiven av idioter* blir den upprepning författaren gjort i *Omgiven av psykopater* mycket intressant och lärorik.

Kategorisering av människor

Det har genom tiderna gjorts många försök till kategoriseringar av människor som ett hjälpmedel för att förstå varför vi är så olika. För mig personligen blev det astrologin för 40 år sedan. Det var genom astrologin jag insåg att mina barn är födda till de personligheter de är, inte som tomma påsar som jag skulle fylla med klokheter. Det blev en viktig insikt för mig. DISC-modellen kan faktiskt fungera på ett liknande sätt, både för föräldrar och andra.

Thomas Erikson konstaterar att alla människor inte går att stoppa in i DISC-modellen, exempelvis mentalt instabila personer såsom svårt autistiska eller personer med psykotiska symtom som schizofreni och liknande. Och inte heller psykopater. Författaren uppger att det enligt de senaste vetenskapliga studierna finns omkring 2-4 procent psykopater i befolkningen. Det går alltså två till fyra psykopater på 100 personer.

Psykopatens tekniker

Thomas Erikson hjälper oss förstå vilka tekniker psykopaten använder när han förför och utnyttjar människorna omkring

sig, vare sig det gäller i familjen, på arbetsplatsen eller i andra sammanhang, så att vi ska kunna avslöja och förhindra att bli utnyttjade. Eftersom de flesta psykopater är män använder jag "han" i fortsättningen. Men det finns även kvinnliga psykopater. Författare som skrivit om kvinnliga psykopater menar att en skillnad mellan manliga och kvinnliga psykopater är att manliga använder sex för att *dominera*, medan kvinnliga använder sex för att *manipulera*. Exempelvis har **Lisbet Duvringe** och **Mike Florette** skrivit boken *Kvinnliga psykopater – mästare i manipulation på arbetsplatsen* (2016) (3).

Det är kuslig läsning, i synnerhet om man samtidigt får bilder av människor som passar in på beskrivningarna - oavsett om de är vänner, bekanta eller "kändisar" inom olika områden i samhället.

Psykopaten är inte helt lätt att avslöja. De blandas ofta ihop med besvärliga människor över huvud taget. Därför är det viktigt att få en mer konkret bild av honom.

Vad är en psykopat?

Christina Davisson gav år 2016 ut en bok om psykopater: Har du en psykopat på jobbet? Så avslöjar du deras taktik. Hennes mångåriga erfarenheter med att ha hjälpt personer som varit i klorna på psykopater ligger till grund för boken. Ett konstaterande som både Thomas Erikson och Christina Davisson gör är att det inte går att bota psykopati. Psykopati är en manifest personlighetsstörning.

En styrka i Thomas Eriksons bok är de många verklighetsberättelserna. Han arbetar med att ha kurser för företagsledare med flera för att hjälpa dem att avslöja psykopaten. Detta kan vara mycket viktigt, då psykopater kan vara enormt destruktiva för företag och grupper. Många exempel är tagna från försäljarvärlden där Erikson konkret beskriver hur psykopaten hanterar de olika personligheterna - de röda, de gula, de gröna och de blå - i en säljsituation. Detta klarar psykopaten genom sin skicklighet att studera den person han vill

manipulera. Samma tekniker fungerar ju inte på alla människor. Psykopaten är fenomenal på att läsa av människors svagheter för att sedan använda dem för att manipulera dem för sina egna syften.

Det finns ett personlighetstest – exempelvis *PPI-R-testet*. Det står för *Psychopath Personality Inventory - Revised* och utvecklades av **Scott Lilienfeld** och **Brian Andrews** för att bedöma egenskaper hos icke-kriminella personer. PPI-R-testet avslöjar åtta specifika faktorer. Jag citerar:

- Machiavellisk personlighet, d.v.s. brist på empati och distans till andra till förmån för att uppnå sina egna mål
- Social anpassning, förmågan att charma och dupera andra
- Frånvaron av empati, d.v.s. en påtaglig brist på känslor, skuld eller hänsyn till andras känslor
- En sorglös brist på framförhållning, d.v.s. svårigheter att planera framåt och överväga konsekvenserna av sina handlingar
- Oräddhet, d.v.s. viljan till riskbeteende samt, som vanlig konsekvens, en brist på rädsla
- Ansvarslöst uppträdande, oförmågan att ta ansvar för sina egna handlingar och istället skylla på andra eller att rationalisera sitt eget avvikande beteende

- Avvikande och impulsivt beteende, bristen på respekt för sociala normer och socialt acceptabla beteenden
- Immunitet mot stress, inga reaktioner på traumatiska eller på annat sätt spänningsframkallande händelser (s. 21).

Dessa faktorer har man sen delat upp i underkategorier för att underlätta analys och tolkning. De kategorier som används är *Fearless Dominance* och *Self-Centered Impulsivity*, d.v.s. ”orädd dominans” och ”självcentrerad impulsivitet”.

Thomas Erikson beskriver hur forskare stoppat in ledande personer i modellen och berättar bland annat att **Saddam Hussein** och **Idi Amin** kom mycket högre upp på listan än **Hitler**. Nästan lika högt som Hitler hittade man **Winston Churchill**, **Donald Trump** och **Hillary Clinton**. Allra högst hamnar de ”charmigaste trolen”, **John F Kennedy** och **Bill Clinton**. Nästan alla presidenter hamnar högt på listan.



Styrs världen av psykopater? Frågan är i högsta grad relevant.

Psykopatchecklista

Kanadensaren **Robert D. Hare** är en ledande expert inom psykopatiforskningen och har ägnat sig åt ämnet sedan 1960-talet. Hans övertygelse är att psykopater existerar och att de är betydligt fler än de flesta är medvetna om (s. 26). Han har utvecklat en checklista, PCL-R 2016:

1. Talför/ytligt charmig
2. Grandiositet
3. Saknar ånger och skuldkänslor
4. Bristande empati
5. Patologiskt lögnaktig
6. Bedräglig/manipulativ
7. Flackt känsloliv
8. Impulsiv
9. Bristande kontroll över beteende
10. Behov av spänning/blir lätt uttråkad
11. Ansvarslös
12. Tidiga beteendeproblem
13. Asocialt beteende i vuxen ålder
14. Parasiterande livsstil
15. Promiskuitet
16. Saknar långsiktiga mål
17. Tar inte ansvar för handlingar
18. Ungdomsbrottslighet
19. Överträdelse av regler
20. Kriminell mångsidighet

En tendens som inte framkommer i listorna ovan, men som återkommer i många berättelser är psykopatens tendens att smita undan från arbete och låta andra arbeta för sig. Hare kallar dem som

psykopaterna utnyttjar för ”bönder”, dem som **Lenin** kallade ”nyttiga idioter”. Psykopaterna skaffar sig ”bönder” och ”beskyddare” på arbetsplatser, som de kan utnyttja. ”Beskyddarna” är ofta viktiga personer inom företag och organisationer, och de är själva ibland psykopater. När psykopaten inte längre har användning för dem så gör de sig av med dem på olika sätt.

Thomas Erikson har en rolig berättelse om eskimåer. Den psykopatiska eskimån simulerade sjukdom när de andra männen måste ut och jaga och fiska. ”När jägarna kom tillbaka tre månader senare hade byn brunnit ner och alla kvinnorna var med barn. – Vad gjorde eskimåerna med den skyldige? De satte honom på ett isflak” (s. 19).

Promiskuitet och andra extrema aktiviteter

Ett karaktärsdrag hos psykopaten är just promiskuitet och att man använder sex för att dominera och manipulera. Kombinationen med penninghunger och promiskuitet gör vissa psykopater till sol-och-vårare. Dessutom ägnar sig många psykopater åt svindlerier, bedrägerier, stölder, gängkriminalitet och knarkhandel. Ändå mer extrema handlingar som psykopater är involverade i är mord, misshandel, våldtäkter, pedofili, barn- och djurmisshandel, tortyr och mänsklig slavhandel. Psykopatens intention är att skada och förgöra vissa människor som verkar mottagliga. Han



tycker om att se hur människor långsamt bryts ner.

Thomas Erikson är övertygad om att ledningarna i ett stort antal av världens regeringar styrs av psykopater. Även högt upp inom polis och militär. Status och makt är enormt viktiga för psykopater.

Ett intressant område där det med stor sannolikhet finns psykopater som styr är i religiösa och politiska sekter. Det finns exempelvis ledare som menar att de står i kontakt med högre andliga väsen, som kommer att straffa om man inte lyder ledaren.

Människor med psykopatiska drag

Thomas Erikson betonar att det finns människor med *psykotiska drag*, men som inte är fullblodspsykopater. Men även de är viktiga att lära sig känna igen. Ett viktigt drag även hos dem är manipulation (s. 146). En intressant uppgift som jag inte kände till var att psykopaten ogärna betalar, exempelvis när man går ut för att äta. Han har "glömt plånboken" varje gång. Eller så lånar han pengar utan att betala tillbaka. Om det handlar om företag så kan han lånsa företaget på resurser. Att parasitera på andra är ett typiskt psykopatiskt drag.

Var finns psykopaterna?

De som enklast kan komma åt oss är familjemedlemmar, dvs äkta hälft eller sambo, romantiska, sexuella partners, arbetsrelationer, dvs chef och arbetskamrater,

vänner och bekanta samt professionella kontakter såsom läkare, psykologer, advokater eller andra man vänder sig till för att söka hjälp.

Kvinnor som hamnat i misshandelsrelationer vet vad jag talar om. Både privat och som socialarbetare kom jag i kontakt med män som betedde sig våldsamt manipulerande och jag förundrade mig över att de agerade så lika, som om de gått i samma skola. Om jag hade läst dessa böcker då, hade jag insett och agerat annorlunda. På Örebro universitet där jag arbetade ett par decennier

såg jag en affisch med en gråtande kvinna med blåmärken och med texten: "Men han är ju så snäll med barnen!" Jag tror att det var Kvinnohuset som satt upp den.

Mäns misshandel av kvinnor är ett enormt samhällsproblem, som det talas alltför lite om. Ett annat mycket destruktivt område är de psykopater som är involverade är pedofila nätverk i världen, *Pedogate* (5). **Liz Crokin**, har arbetat som undersökande journalist i många år, men fick sparken när hon började undersöka pedofilringarna i maktens boningar. Hon betonar i flera intervjuer på Youtube och texter på nätet att pedofili, sexuellt utnyttjande av små barn, är den värsta kriminalitet som pågår i världen idag, eftersom det får så ohyggliga konsekvenser på många områden.

De barn som blir utsatta, vanligtvis av psykopater, blir traumatiserade för resten av livet. De blir kriminella, våldsamma, psykiskt sjuka eller psykiskt handikappade på andra sätt. Man talar inom vissa kretsar, exempelvis i socialt arbete, om att undervisa dessa män så att de inte begår våld, men om männen, som många forskare hävdar, är obotbara, vad gör vi då? När vi inte har isflak att tillgå?

Medicinering fungerar inte. Det går inte att operera. "Alla försök till terapi har misslyckats fatalt sedan sextioalet. Tvärtom tycks terapi snarast förvärra läget" (s. 262). I terapin lär sig psykopaten mer om hur andra lider av hans beteende. Thomas Erikson menar att det bara verkar finnas en sak som biter på psykopater: ålder. "Psykopater tenderar att lugna ner sig en aning i takt med att år läggs till år" (s. 262)

Ett intressant fenomen som Thomas

Erikson tar upp är att s.k. fullblodspsykopater, som sitter i fängelse för mord, våldtäkt, misshandel med mera får fler brev från "kärlekstörstande kvinnor än alla andra" (s. 259). En av dem är Anders Breivik som sitter i fängelse efter att ha mördat många ungdomar i Oslo år 2011. I en artikel berättas att han får upp emot hundra kärleksbrev varje dag (6).

Hur försvarar vi oss mot psykopater?

Thomas Erikson redovisar tre skyddande faktorer:

- Öka din självinsikt maximalt!
- Lär dig att känna igen psykopatiskt beteende!
- Bestäm dig för hur mycket självrespekt du är värd!

Författaren använder det så kallade JOHARI-fönstret för att visa vad han menar (7).

Det gäller att öka på ruta 1 så att vi får mer insikt om innehållet i åtminstone rutorna 2 och 3. Det finns många metoder - exempelvis psykoterapi, självkännedomskurser, mental träning med mera. Den bearbetningen involverar ju också punkt 3 ovan om självrespekt. Insikten att vi är värda att behandlas med respekt är enormt viktig. Psykopaten är ofta feg och ger sig ofta på den svagaste i "flocken". Har man genom uppväxten fått "lära sig" att man inte är värd något, så är man ett lätt offer för psykopaten.

När det gäller punkt 2, att lära känna det psykopatiska beteendet, så är böcker som Thomas Eriksons, Christina Davissons med flera utmärkta att ha som studieunderlag. Varför inte skapa studiecirklar, kamratgrupper och liknande och studera böckerna tillsammans? Det finns också en ökande forskning inom området. Bland annat har Örebro universitet en forskargrupp som intresserar sig för ämnet inom ämnet *Kriminologi* (8).

Säg nej!

Både Thomas Eriksons och Christina Davissons råd är att agera så fort man märker att nåt inte är som det bör vara. En varningssignal är att "om det är för bra för att vara sant, så är det sannolikt inte sant"! Sätt stopp! Thomas Erikson har många konkreta exempel från verkligheten som han mött. Han ger många konkreta och

"Hon sa att om du börjar känna dig orolig för att du kan vara en psykopat, om du känner igen några av dessa drag i dig själv, om du börjar känna en krypande ångest, så betyder det att du inte är en."

JOAN RONSON
i The Psychopath Test:
A Journey Through
The Madness Industry

goda råd för hur man kan agera i olika situationer.

Ett kusligt exempel på psykopaters agerande som han tar upp är tekniken "gaslighting". Namnet kommer från en film från 1930-talet med **Ingrid Bergman** i huvudrollen. Hennes man försökte driva henne till vansinne genom att ändra på saker i hemmet, men påstå att han inte gjort det, utan att hon inbillar sig. Till slut vågade hon inte lita på sina egna sinnen. Manipulatören kan använda sådana utstuderade metoder för att bryta ner. Då gäller det att lita på sig själv och sätta stopp.

Thomas Erikson menar att vi bara har två val:

- Att göra motstånd eller
- Att gå därifrån

Sen ger han konkreta förslag på hur man kan göra motstånd genom att bryta psykologiska mönster, genom att avprogrammera rädslor, oro och skuld-känslor, genom att sätta ord på manipulationen med flera. Ett utmärkt sätt att få ord till manipulationen är ju att läsa böcker som Thomas Eriksons, Christina Davissons med flera. Om du vill stanna kvar gäller det att sätta upp regler för vad som gäller och Thomas Erikson har konkreta råd för hur detta kan gå till. Han till och med

knyter dessa råd till de olika personligheterna röd, gul, grön och blå.



Fotnoter till Styrts världen av psykopater?

1 Min artikel om Tio hjärnor finns på min Boksida - http://www.piahellertz.com/Tio_hjarnor.pdf

2 Artikeln är en bearbetning av min artikel, Thomas Erikson: Lär dig upptäcka och förstå psykopater, som publicerades på NewsVoice den 12 juni 2017.

3 Se även intervjun på YouTube, Så känner du igen en kvinnlig psykopat - Nyhetsmorgon (TV4).

4 Var finns psykopaterna? [http://hjernfysik.blogspot.se/2014/03/var-](http://hjernfysik.blogspot.se/2014/03/var-finns-psykopaterna.html)

[finns-psykopaterna.html](http://hjernfysik.blogspot.se/2014/03/var-finns-psykopaterna.html)

5 Om Pizzagate och Pedogate har jag skrivit en artikel, Pizzagate – Sanning eller falsk nyhet? – som publicerades i DSM nr 2/2017.

6 Kvinnorna som älskar Breivik – 20 september 2012 – Metro.

7 Joharifönster är en psykologisk modell för att karakterisera olika sätt att kommunicera. Modellen utvecklades på 1950-talet vid University of California

av psykologerna Joseph Luft och Harrington "Harry" Ingham. Namnet Johari är en sammansättning av upphovsmännens förnamn. (Wikipedia)

8 Där arbetar min dotter Anna Meehan som enhetschef och hon har själv skrivit en uppsats med rubriken Genetic and Environmental Influences on Psychopathic Personality Traits: A Meta-Analytic Review (2013) (Genetiska och miljömässiga influenser på psykopatiska personlighetsdrag: En meta-analytisk översikt). Uppsatsen finns på Diva.

DSM's nisch är

Att säga det som sällan sägs
men som borde sägas...
behöver sägas